

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

เทศบาลนครสมุทรปราการ
อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

คำนำ

ด้วยประกาศสำนักงาน ป.ป.ช. เรื่อง ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ ซึ่งการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) มีเจตนารมณ์มุ่งหวังให้หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มเป้าหมาย ได้รับทราบระดับคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานตนเองและนำข้อมูลผลการประเมิน รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาระดับคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานตนเองได้ อย่างเหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามของหน่วยงานภาครัฐในการขับเคลื่อนมาตรการเชิงบวกด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งสะท้อนถึงความตั้งใจในการพัฒนากระบวนการทำงานของ หน่วยงานให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะทั้งใน ระดับชาติและระดับสากล

ดังนั้นเทศบาลนครสมุทรปราการ จึงได้จัดทำแบบประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปี พ.ศ ๒๕๖๗ ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการขับเคลื่อนหน่วยงาน ให้มีระบบการบริหารจัดการและสามารถ ป้องกันการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ฝ่ายนิติการ สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลนครสมุทรปราการ

การประเมินความเสี่ยงทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑. หลักการและเหตุผล

มาตรการป้องกันการทุจริตจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจจะก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างความจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่เกิดการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะ เป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งและแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการ รับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะ Pre Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะกำกับ ติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบถามเป็นลักษณะ Post-Decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่ม ประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ สำหรับมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพสิ่งแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

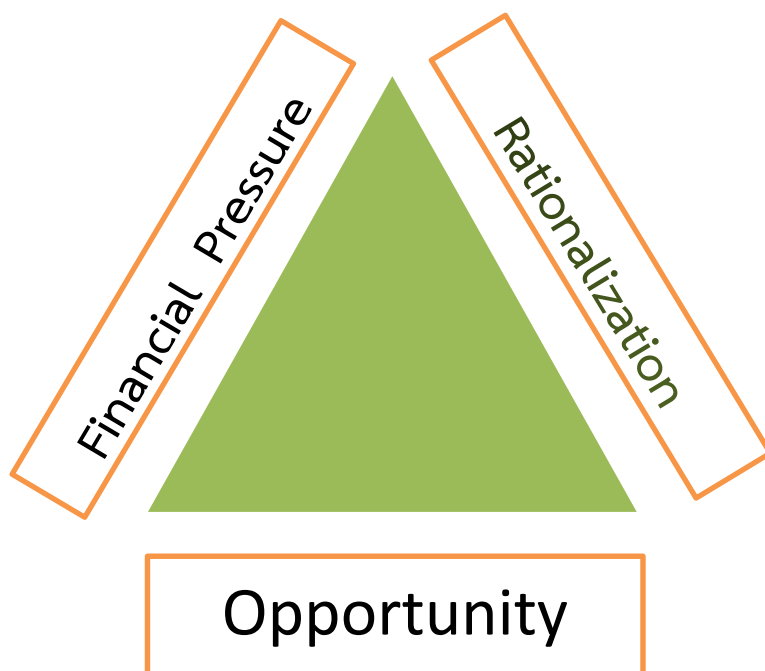
หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้ทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กันจึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดัน แรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ ควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เทศบาลนครสมุทรปราการ จะแบ่งความเสี่ยงออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

- ๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
- ๕.๔ ความเสี่ยงการทุจริตในการบริหารงานบุคคล

การพิจารณา อนุมัติ อนุญาต

การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การ
ให้บริการตามภารกิจ

การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

การบริหารงานบุคคล

๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมี ๙ ขั้นตอน ดังนี้

- ๖.๑ การระบุความเสี่ยง
- ๖.๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
- ๖.๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
- ๖.๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
- ๖.๕ แผนบริหารความเสี่ยง
- ๖.๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
- ๖.๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
- ๖.๘ การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
- ๖.๙ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรมเหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของ การเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ

การอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

- ความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
- ความเสี่ยงการทุจริตในการบริหารงานบุคคล

โอกาสความเสี่ยงทุจริต	ประเภทความเสี่ยงทุจริต	
	เคยเกิดขึ้นแล้ว (Know factor)	ยังไม่เคยเกิดขึ้น (Unknown factor)
เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน มีการนำรถยนต์ส่วนตัว ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปลอมแปลงในการเบิก ค่าน้ำมันเป็นเท็จ		

๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยง ตามสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

: ความเสี่ยงระดับปานกลาง และยังอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างการปฏิบัติงานตามปกติ เข้ามาควบคุมดูแลได้

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง สามารถควบคุมดูแลได้เพียงระดับหนึ่ง

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กรมีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือ ไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานงานได้

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก หรือ บุคคลภายนอกไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง(แยกตามสีไฟจราจร)

โอกาส/ความเสี่ยงทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน มีการนำรถยนต์ส่วนตัวไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือมีการปลอมแปลงในการเบิกค่าน้ำมันเป็นเท็จ	√			

๓. เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ ๓ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตสูง

ระดับ ๒ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตที่ไม่สูงมาก

ระดับ ๑ หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตต่ำ

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ ๓ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/การจัดซื้อจัดจ้าง/การเงิน ในระดับรุนแรง

ระดับ ๒ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/การจัดซื้อจัดจ้าง/การเงิน ในระดับไม่รุนแรง

ระดับ ๑ หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การสื่อสาร/การเรียนรู้/องค์ความรู้

ตารางที่ ๓ SCORNING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็น การเฝ้าระวัง ๓ ๒ ๑	ระดับความรุนแรง ของผลกระทบ ๓ ๒ ๑	ค่าความเสี่ยงโดย รวม จำเป็น*รุนแรง
เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน มีการนำรถยนต์ส่วนบุคคลไป ใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือมี ปลอมแปลงในการเบิกค่า น้ำมัน เป็นเท็จ	๒	๒	๔

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง
เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน มีการนำรถยนต์ส่วนบุคคลไป ใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือมี ปลอมแปลงในการเบิกค่า น้ำมัน เป็นเท็จ	๓	

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงาน มีการนำรถยนต์ส่วนบุคคลไป ใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือมี ปลอมแปลงในการเบิกค่า น้ำมัน เป็นเท็จ	✓		

๔. การประเมินควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

ระดับการควบคุมความเสี่ยงแบ่งเป็น ๓ ระดับดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กร

พอใช้ : จัดการได้บ้าง แต่ยังมีบางครั้งที่เกิดความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียภายใน

ต้องปรับปรุง : จัดการไม่ได้ในจำนวนมาก มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วนและการทำงานขององค์กร

๕. แผนบริหารความเสี่ยงทุจริตประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖